

ПІДСУМКИ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ: СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ

Наукова доповідь на загальних зборах НАПН України «Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2025 році та завдання на 2026 рік», 3 квітня 2026 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2026.8131>

ЛИТВИНОВА

Світлана Григорівна

доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент
НАПН України, заступник
директора з наукової роботи
Інституту цифровізації освіти
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. У доповіді представлено результати діяльності Інституту цифровізації освіти НАПН України за 2025 рік у контексті трансформації наукової сфери та нових підходів до оцінювання наукової діяльності. Акцентовано увагу на переході від інституційного до персоналізованого оцінювання внеску вчених, що визначає нові вимоги до якості досліджень і публікаційної активності. Окреслено ключові напрями роботи Інституту, зокрема розвиток досліджень у галузі штучного інтелекту, іммерсивних технологій та цифрової компетентності освітян. Висвітлено значення створення цифрових ресурсів, зокрема Електронної енциклопедії освіти, як інструменту підтримки наукової спільноти. Проаналізовано роль міжнародної проектної діяльності та публікацій у виданнях, індексованих у наукометричних базах, у підвищенні наукового рейтингу установи. Підкреслено вагомість експертної діяльності дослідників та необхідність підтримки молодих вчених і забезпечення гендерного балансу. Зроблено висновок про важливість системного моніторингу, стратегічної узгодженості та орієнтації на проривні дослідження для забезпечення сталого розвитку освіти і науки.

Ключові слова: цифровізація освіти; оцінювання наукової діяльності; штучний інтелект; цифрова компетентність; міжнародна наукова співпраця; рейтинг; цифрова трансформація науки.

Актуальність теми виступу зумовлена стрімкою еволюцією логіки оцінювання наукової сфери в Україні: від атестації установ загалом до персоналізованого оцінювання внеску кожного конкретного вченого, що очікується до 2028 р. В умовах, коли державну підтримку зможуть отримати лише близько половини дослідників країни, критично важливим стає забезпечення високої якості досліджень та їх відповідність пріоритетам Міністерства освіти і науки України. Окремого значення набуває цифрова трансформація освіти, яка вимагає від наукової спільноти не лише впровадження інструментів штучного інтелекту, а й готовності до відкритості та високої конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Минулий 2025 р. став для Інституту цифровізації освіти НАПН України часом стратегічного самовизначення. Це був рік, коли ми не просто звітували про роботу, а чітко окреслювали своє місце у науковому просторі України. Підсумки державної атестації не лише підтвердили наш статус, а й визначили нові пріоритети МОН України, які ми маємо інтегрувати у свою професійну діяльність.

Слід зауважити, що логіка оцінювання наукової сфери стрімко еволюціонує. Якщо у 2021 р. ми говорили про атестацію установ загалом, у 2025-му перейшли до оцінки наукових колективів, то вже за два роки критерії стануть ще більш персоналізованими. Перспектива 2028 р. – це оцінювання внеску кожного конкретного вченого. Враховуючи, що за новими нормативами державну підтримку

зможуть отримати лише близько половини вчених країни, роль Національної академії педагогічних наук України у забезпеченні якості досліджень стає по-справжньому визначальною.

Це узгоджується з аналітичними даними про те, що сучасні дослідження організовуються та проводяться відповідно до стратегічних напрямів розвитку науки, зокрема про розвиток цифрової культури та атестацію наукових і науково-педагогічних працівників НАПН України, що дає змогу здійснювати комплексний аналіз стану розвитку цифрової компетентності (Ляшенко & Литвинова, 2024).

Саме тому ми фокусуємося на проривних напрямках. Зокрема, у 2025 р. Інститут цифровізації освіти НАПН України завершив п'ять прикладних досліджень, де особливий акцент було зроблено на:

- *проєктуванні відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту* (керівник М.П. Шишкіна),
- *використанні імерсивних технологій в умовах змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти* (керівник Ю.Г. Носенко),
- *моніторингу цифрового середовища в контексті євроінтеграції* (керівник О.В. Овчарук),
- *цифровій компетентності науково-педагогічних працівників* (керівник С. М. Іванова).

Зазначимо, що в межах останньої роботи було узагальнено потреби вчених у підвищенні рівня цифрової грамотності, а також окреслено завдання та запропоновано науково обґрунтовані шляхи розвитку цифрової компетентності вчених в умо-

вах європейської інтеграції та інноваційного розвитку країни (Спірін та ін., 2024).

Вагомим практичним результатом стала розбудова таких ресурсів, як [Українська електронна енциклопедія освіти](#), що є цифровим центром колективного використання для всієї наукової спільноти.

Логічним продовженням цієї роботи є *публікаційна активність*. Одним із ключових індикаторів успішності цифрової трансформації є динаміка присутності вчених у міжнародних наукометричних базах. За останнє п'ятиріччя науковим колективом підготовлено 342 праці, з яких 155 індексуються у Scopus, а 68 – у Web of Science. Особливої уваги заслуговує якісний показник публікацій упродовж 2024-2025 рр. Із загальної кількості статей у Scopus (136 одиниць), 14 праць опубліковано у виданнях найвищих квантилів Q1-Q2, що свідчить про високу конкурентоспроможність вітчизняних досліджень.

Прикладом успішного позиціонування є електронне наукове фахове видання [«Інформаційні технології і засоби навчання»](#) категорії А, індексоване у Web of Science. Статистика видання вражає: понад 976 тисяч користувачів із 196 країн світу, що підтверджує статус установи як глобального наукового хабу. Отримавши державну підтримку згідно з наказом МОН України, воно стало потужним майданчиком для популяризації української науки на міжнародному рівні.

Паралельно з публікаційним визнанням Інститут активно розвиває *проєктну діяльність*, що посилює його наукову та фінансову спроможність. Важливим вектором такого розвитку установи в умовах цифрової трансформації стала активізація участі в грантових програмах Національного фонду досліджень України (НФДУ). Це фінансування дало змогу конвертувати теоретичні напрацювання у прикладні рішення, зокрема залучивши 3,4 млн грн інвестицій для реалізації пріоритетних наукових проєктів. Така підтримка з боку НФДУ є не просто фінансовим ресурсом, а маркером високої конкурентоспроможності наших наукових шкіл, адже відбір проєктів відбувається за жорсткими критеріями міжнародного рівня. Успішні кейси взаємодії з фондом продемонстрували, що інститут здатний формувати мобільні дослідницькі групи, які відповідають сучасним грантовим вимогам.

Участь у міжнародних проєктах дала змогу отримати не тільки практичний досвід, а й додаткові бали під час атестації та цінні напрацювання для майбутнього.

Наша *експертна діяльність* є надзвичайно високою: понад 70 % співробітників залучені до роботи в експертних органах державного рівня, що свідчить про високий рівень довіри до нас, а для нас це не просто цифри – це показник наукового впливу.

Проте за кожним показником стоїть вчений. Ми розуміємо, що майбутнє установи залежить

від складу наукових колективів, тому особливу увагу приділяємо підтримці молодих вчених, підготовці наукових кадрів та дотриманню гендерної рівності.

Хочу привернути увагу наукової спільноти до такого важливого аспекту: атестація наукових установ відбувається один раз на 5 років і передбачає оцінювання за 37 критеріями. Водночас щорічний моніторинг базується на 4 ключових показниках, які впливають на обсяг базового фінансування. У зв'язку з цим важливо забезпечити баланс між науковою діяльністю вчених, системою звітності та показниками оцінювання, які мають відображати актуальні проривні дослідження вітчизняного й міжнародного рівня.

Сьогодні ми розглядаємо стратегічні напрями та інноваційні практики використання цифрових технологій, де формування інформаційно-цифрової компетентності виступає ключовим чинником цифрової трансформації суспільства (Спірін, 2025). Динаміка розвитку наукової сфери та перехід до персоналізованих моделей оцінювання внеску вченого, що стане визначальним фактором до 2028 р., вимагає зміщення фокусу досліджень на такі наукові вектори.

Результати діяльності наукових установ НАПН України з вивчення психолого-педагогічних проблем використання технологій штучного інтелекту в освіті вже дали змогу чітко визначити перспективні напрями подальших досліджень, що забезпечують сталий розвиток галузі (Спірін та

ін., 2025). Орієнтація наукових досліджень на моніторинг цифрового середовища трансформується у використання великих даних для прогнозування індивідуальних освітніх траєкторій.

- Замість розгляду штучного інтелекту як допоміжного інструменту, актуальним стає проектування дидактичних систем «Людина – ШІ», де інтелектуальні агенти виступають персональними помічниками. Тому дослідження мають бути спрямовані на створення адаптивних методик, що забезпечують баланс між автоматизацією навчання та розвитком критичного мислення здобувачів.

- Пріоритетним напрямом стає інтеграція нейротехнологій для об'єктивного вимірювання когнітивного навантаження в реальному часі та автоматичного коригування складності навчального контенту залежно від психофізіологічного стану учня.

- Розвиток імерсивних технологій логічно еволюціонує у створення повноцінних освітніх просторів у Метавесвітах. Науковий пошук має зосередитися на педагогічному дизайні віртуальних світів для відпрацювання складних професійних навичок та дослідженні процесів соціалізації в цифрових середовищах з аватарами.

- Враховуючи успішний досвід проектної діяльності та взаємодії з НФДУ, перспективним є впровадження технології блокчейн для верифікації неформальної освіти. Це дасть змогу створити прозорі системи накопичення мікрокваліфікацій та нові моделі управління мобільними дослідницькими групами.

- У контексті глобальної цифровізації особливого значення набуває розроблення «наукового компаса» – етичних стандартів використання ШІ та інструментів захисту особистості від інформаційних маніпуляцій. Дослідження мають забезпечити формування стійкості суб'єктів освітнього процесу до викликів пост-цифрової епохи.

Реалізація цих напрямів забезпечить реальний системний вплив наукових шкіл на розвиток осві-

тнього простору України та його інтеграцію у світову наукову спільноту.

Отже, цифрова трансформація освіти вимагає від вченого не лише володіння новими інструментами, такими як генеративний ШІ, а й готовності до відкритості та персональної відповідальності за результати праці. В епоху штучного інтелекту наука має стати тим «компасом», який допомагає знайти шлях у складному інформаційному світі.

Завершуючи, хочу підкреслити, що системний моніторинг і стратегічна узгодженість дій дасть змогу своєчасно реагувати на виклики та забезпечувати стабільно високі результати, а пріоритетна тематика наукових досліджень – забезпечувати стійкий вплив на освіту і науку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Ляшенко, О.І., & Литвинова, С.Г. (2024). Розвиток цифрової компетентності вчених в умовах цифрової трансформації освіти і науки. У В.Кремень, Н.Ничкало, Л.Лук'янова, & Н.Лазаренко (Ред.), *Освіта для цифрової трансформації суспільства: монографія* (с. 99-120). ТОВ «Юрка Любченка». <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742488>
- Спірін, О.М. (2025). Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект у сучасному освітньому просторі: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект у сучасному освітньому просторі», 21 листопада 2025 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 7(2), 1-9. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7221>
- Спірін, О.М., Ляшенко, О.І., Литвинова, С.Г., & Мальований, Ю.І. (2024). *Цифрова компетентність наукових та науково-педагогічних працівників НАПН України* : аналітичний звіт. Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/739534>
- Спірін, О.М., Ляшенко, О.І., Литвинова, С.Г., Мальований, Ю.І., Пінчук, О.П., & Соколюк, О.М. (2025). *Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі* : науково-аналітична доповідь (В.Г.Кремень, Ред.). Київ: Інститут цифровізації освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747330>

RESULTS OF STATE CERTIFICATION: STRATEGIC DEVELOPMENT GUIDELINES

Scientific report to the General Meeting of NAES of Ukraine 'On the Activities of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in 2025 and Tasks for 2026' on 3 April 2026

Svitlana Lytvynova

DSc in Education, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Deputy Director for Scientific Work of the Institute for Digitalisation of Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The report presents the key results of the Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine in 2025 within the context of ongoing transformations in the research landscape and evolving approaches to research evaluation. Particular attention is paid to the shift from institutional to personalised evaluation of individual researchers' contributions, which imposes new requirements on research quality and publication performance. The main areas of the Institute's activity are outlined, including studies on artificial intelligence, immersive technologies, and the development of digital competence of educators. The importance of digital resources, in particular the Electronic Encyclopedia of Education, is highlighted as a tool for supporting the academic community. The role of international project activities and publications in journals indexed in global scientometric databases is analysed in terms of strengthening the institution's academic visibility and impact. The report also emphasises the high level of expert engagement of researchers, as well as the need to support early-career scientists and ensure gender balance. It is concluded that systematic monitoring, strategic alignment, and a focus on breakthrough research are essential for ensuring the sustainable development of education and science.*

Keywords: *digitalisation of education; research evaluation; artificial intelligence; digital competence; international research collaboration; ranking, digital transformation of research.*

Отримано: 13 квітня 2026 р.

Прийнято: 4 травня 2026 р.

Опубліковано: 15 травня 2026 р.